

Digitale læringsstier

– en hjelp på veien mot nye eksamensformer?

Natali Seguí-Schimpke, rådgiver, Fremmedspråksenteret

Skolen har fått nye læreplaner, og det fører til endringer også i eksamen. Det som muligens kjennetegner de nye eksamensformene mest, er den store variasjonen i oppgavetyper. Ifølge Utdanningsdirektoratet (Udir) skal mer variasjon i oppgavetyper, og ikke minst det faktum at det blir flere oppgaver, sikre at elevene får vise sin kompetanse i en så stor del av faget som mulig. Dette vil igjen legge til rette for at sensorene får et bredere vurderingsgrunnlag.

Når det gjelder språkfagene, kan man allerede finne eksempler på nye oppgavetyper for engelsk på Udir sin nettside. Eksempeloppgaver for andre fag, inkludert fremmedspråk, kommer høsten 2021, og første eksamen er våren 2022.

Den nye, sentralt gitte eksamenen skal være heldigital, noe som åpner for multimodale kilder og oppgaver med bruk av lyd, video og taleopptak, i tillegg til ulike designmuligheter og uttrykksformer. Hel-

digitalt innebærer dermed mer enn at man kun skriver på PC og bruker digital ordbok eller andre digitale hjelpemidler. Dette er i tråd med tanken bak kjerneelementet *Språk og teknologi*, nemlig det å gi *utvidede muligheter for kreativ og kritisk læring, bruk og forståelse av språk, kommunikasjon og interkulturell kompetanse*.

Vi lærere er allerede vant til å bruke lyttmateriell og multimodale tekster i klasserommet, men kanskje ikke med så mye fokus på digitale verktøy, og kanskje ikke på den måten som de nye eksempelopp-gavene i engelsk foreslår, med bl.a. korte svar, flervalgsoppgaver eller hulltekstoppgaver. Uansett oppgavetyper: Fokuset i språkundervisningen vil fremdeles være at språket skal tas i bruk fra første stund, både uten og med bruk av ulike medier og verktøy, og dermed ivareta det som er kjerneelementet i faget, nemlig kommunikasjon (jf. kjerneelementer, kommunikasjon). Samtidig er det verdt å understreke at mange

av de oppgavene som er foreslått i eksempelopp-gavene i engelsk, rettes automatisk, noe som sannsynligvis vil minske muligheten for at sensorene vurderer én og samme prøve ulikt.

Hva er digitale læringsstier, og hvilke nettbaserte verktøy har blitt brukt for å lage disse?

Digitale læringsstier kan beskrives som en sekvens av varierte ressurser eller «stasjoner» som er sammenkoblet, og som elevene skal jobbe seg igjennom i sitt eget tempo. Ressursene pleier å dekke ulike grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving, muntlig og digital kompetanse, slik at elevene oppnår konkrete læringsmål gjennom variasjon.

Digitale læringsstier åpner for å inkludere et stort repertoar av kilder og aktiviteter som elevene får umiddelbar tilbakemelding på, og som dermed kan bidra til at elevene får mulighet til å vurdere sin egen læring.

Læringsstien på fransk blir ikke beskrevet i denne artikkelen, men opplegget finnes på Fremmedspråksenteret sin nettside under «Læringsressurser». Tema for den franske læringsstien er *La France d'Outre-Mer* («De franske oversjøiske områder»), og viser til noen sider ved tradisjoner, skikker, levemåter og geografiske forhold på samme måte som læringsstiene for spansk og tysk gjør.

Adobe Stock

Verktøyet som har blitt brukt for å utarbeide læringsstiene som presenteres nedenfor, er *Thinglink*, et digitalt gratisprogram hvis hovedfunksjon er å skape et attraktivt innhold med utgangspunkt i et bilde. Innholdet kan berikes med alle slags lenker: videoer, musikk, bilder, websider, interaktive oppgaver, online-quizer osv. Det er nettopp dette brede spekteret av muligheter som gjør *Thinglink* til et veldig attraktivt verktøy og bidrar til å øke motivasjonen for læring blant elevene. Etter å

ha opprettet en konto, enten med Google eller en annen konto, er verktøyet relativt enkelt å bruke takket være de få hovedfunksjonene som programmet er delt inn. Alt innholdet i *Thinglink* blir automatisk lagret når man klikker på «done». Deretter kan man velge hvem man ønsker å dele innholdet med, ved å klikke på ett av de ulike alternativene.

Andre nettbaserte programmer som er blitt brukt i utarbeidingen av disse lærings-

stiene, er *LearnigApps*, *Book Creator* og *Genially*. Den første tjenesten er gratis, og man trenger kun å opprette en konto. De andre to har en gratis og en betalt versjon.

LearningApps er tenkt til å støtte lærings- og undervisningsprosesser med interaktive aktiviteter som for eksempel flervalgsoppgaver, utfyllingstekster, matchoppgaver, grupperingsoppgaver, hulltekstoppgaver, kryssord med mer. Disse læringsmodulene kan fint brukes på en

selvstendig måte, og fordelene er at alle disse aktivitetene gir umiddelbar tilbakemelding. En annen fordel med dette programmet er at det er mulig å «klone» et ferdiglaget produkt som andre personer har lagret som «public», og så redigere det selv etter egne preferanser. På den måten trenger man ikke å lage noe fra bunnen av, og man sparer mye tid bare med å gjøre noen små endringer.

Genially brukes til å lage ulike typer interaktivt innhold. I læringsstiene som presenteres nedenfor, er *Genially* kun blitt brukt for å lage en tabell med bilder og ord.

Book Creator gjør det mulig å lage attraktive visuelle, digitale tekster og dele disse med andre, eller kun med læreren dersom man foretrekker dette. I tillegg til å kunne lime inn bilder og tekst kan elevene også gjøre lydopptak, slik at læreren kan få et grunnlag for vurdering av uttale og intonasjon på målparket. Gratisversjonen tillater å lage et bibliotek der man kan lagre opptil 40 bøker.

På hvilken måte henger digitale læringsstier og nye eksamensformer sammen?

I det følgende skal jeg begrunne hvorfor jeg tenker at digitale læringsstier kan hjelpe elevene på veien mot nye eksamensformer. Dette skal jeg gjøre ved å ta utgangspunkt i eksempeloppgaver fra engelskeksamen og vise hvordan jeg har tilpasset disse til to digitale læringsstier for henholdsvis tysk og spansk (nivå I). Begge eksemplene er beskrevet på en detaljert

måte og ligger tilgjengelig på Fremmedspråksenteret sin nettside under «Læringsressurser».

Eksamen i engelsk kan deles i fire oppgavetyper: 1) Lytting og lesing, 2) Videreformidling av innhold (mediering), 3) Samhandling og 4) Friskrivning.

Den første oppgaven (lytting og lesing) består av flere korte muntlige og skriftlige tekster hvor elevene skal bruke sine lese- og lyttestrategier. Det anbefales at det blir mange korte spørsmål som skal besvares, slik at det blir enklere å trekke slutninger om elevenes kompetanse i lytting og lesing.

Læringsstiene som jeg har utviklet, inneholder en rekke lese- og lytteøvelser med tilhørende oppgaver. I noen tilfeller består oppgaven i å kombinere tekst og bilde, i andre tilfeller skal elevene plukke ut påstander som stemmer med det de har lest. Oppgavene begynner «mykt» for å skape mestringfølelse hos elevene, og øker i vanskelighetsgrad etter hvert som man kommer videre i læringsstien. Jeg har valgt å bruke flere korte tekster istedenfor én lang tekst som danner utgangspunkt for resten av oppgavene. På den ene siden henger alle tekstene tematisk sammen, slik at elevene kan bygge opp en ordbank i løpet av arbeidet og bruke denne til egne tekster som de senere skal skrive. Tanken bak har vært å ruste elevene bedre til den påfølgende egenproduksjonen, slik at de slipper å bruke masse tid på å slå opp ord og grammatikk når de etter hvert

skal skrive selv. På den andre siden åpner tematikken i tekstene for å jobbe med varierte aktiviteter både når det gjelder form og innhold. Eksempelvis vil elevene som jobber med den tyske læringsstien, trene på vokabular som henger sammen med været, fritidsaktiviteter eller mat og drikke i tillegg til ordforrådet som henger naturlig sammen med de enkelte tekstene. Elevene som jobber med den spanske læringsstien, vil jobbe med aktiviteter som fokuserer på ordforråd knyttet til natur, mat, fritidsaktiviteter eller klokkeslett i tillegg til vokabularet som henger sammen med de enkelte tekstene.

Tema for den tyske læringsstien er *Deutschland von Norden bis Süden* («Tyskland fra nord til sør»). Elevene begynner arbeidet med å koble sammen enkelte ord fra teksten med tilsvarende definisjon for å sjekke at de har forstått ordene.

LearningApps – Das Wetter und Freizeitaktivitäten: en matchoppgave der elevene skal dra hvert bilde til riktig definisjon.

LearningApps – Vokabular zum Oktoberfest: en utfyllingsoppgave der elevene skal skrive på tysk det ordet som bildet representerer.

Deretter skal de lese en ny tekst og velge det svaralternativet som er mest korrekt ut fra spørsmålet og det som står i teksten. Noen av svaralternativene kan skape forvirring, og elevene er nødt til å ha forstått både teksten og spørsmålene godt for å kunne velge riktig alternativ.

De to neste oppgavene fokuserer på forståelse av a) et diagram og b) en lyttetekst som varer under to minutter, slik at elevene kan høre på den flere ganger.

Den spanske læringsstien *Chile, un país muy variado* («Chile, et veldig variert land») inneholder også en rekke korte tekster som fokuserer på geografi, levemåter og kulturelle uttrykk i målspråklandet. Akkurat som i det tyske opplegget begynner elevene her med å koble sammen enkelte bilder med korte definisjoner, og selv om det kan forekomme nye begreper, så er det alltid noen transparente eller lett forståelige ord som gir noen hint om hvilket svar som er riktig. Her er det viktig at elevene leser nøyaktig og bruker ulike læringsstrategier. Oppgaven er tenkt som en førlesingsaktivitet som vil egne seg godt som introduksjon til temaet

læringsstien handler om, og som vil utruste elevene med et relevant vokabular som de vil møte igjen i de andre aktivitetene.

LearningApps – Paisajes: en matchoppgave der elevene skal dra hvert bilde til riktig definisjon. Klikker man på «i»-symbolet, får man høre ordet til definisjonen (*cascada, cordillera, desierto*).

I denne læringsstien skal elevene også høre på to lydfiler. Den første handler om Andesfjellene. I oppgaven som følger, får elevene spørsmål til teksten og må velge riktig svaralternativ. I den andre lydfilen skal elevene ta hensyn til informasjon som blir gitt om ulike måltider og tidspunkt, slik at de kan velge riktig klokkeslett. Både spørsmålene og svarene står på spansk i begge øvelsene, men er formulert på en

måte som gjør at elevene blir i stand til å løse oppgaven riktig.

I tillegg til lyttetekster inneholder læringsstien også en tekst om Atacama-ørkenen. Her blir elevene utfordret til å forstå enkelte ord fra teksten, slik at de kan finne synonymene som de blir bedt om. Elevene vil ha større sjanser til å fullføre oppgaven riktig hvis de tenker flerspråklig. Slik kan de koble ordet *extenso* – ‘extensive’ (eng.), ‘extensif’ (fr) – til ordet *grande*, som muligens er et kjent ord for elevene. Å fokusere på grammatiske trekk vil også være til hjelp. Selv om elevene sannsynligvis ikke forstår adjektivet *idóneas* kan de legge merke til at det står i hunkjønnensform og flertall. Leser de teksten grundig, kan de finne et adjektiv i teksten som også står i samme kjønn og tall, nemlig *perfectas*. Slik kan elevene fortsette til de har løst hele oppgaven, samtidig som de jobber med å forstå teksten.

En Chile también hay un desierto, el desierto de Atacama. Es un desierto muy grande y popular para los deportistas de Rallys porque las dunas de este desierto son perfectas para este deporte.

Synonymer til:
extenso; ya que; ejercicio;
famoso; idóneas

Til sist danner en tekst om Chiles riksvåpen utgangspunkt for å få vite hva enkelte typiske dyr fra Chile symboliserer. Elevene får så i oppdrag å lese flere korte beskrivelser

Zahirah, du bist Muslimin. Darfst du Schweinshaxe essen?	Nei, jeg får kun lov til å spise grillet kylling.	Nein, ich darf nur Brathähnchen essen.
Zahirah, ich weiß du hast auch Höhenangst und möchtest nicht mit dem Riesenrad fahren.	Ja, det stemmer. Jeg vil helst kjøre med karusellen.	<input type="text"/>
Zahirah. Du bist erst 16 Jahre alt und darfst keinen Alkohol trinken!	Ja, kan jeg drikke brus?	<input type="text"/>
Auf dem Oktoberfest tragen viele Mädchen und Frauen ein Trachtenkleid. Hast du eins?	Nei, må jeg ha på meg et Dirndl? (å ha på seg = tragen)	<input type="text"/>

LearningApps – «Ein Gespräch zwischen Charlotte und Zahirah»: en oversettelsesoppgave om setningene som fokuserer på riktig bruk av modale hjelpeverb og ordforråd fra temaet Oktoberfest (som de har jobbet med i den forrige oppgaven).

å ha bestemte, spesifikke kunnskaper om kulturelle aspekter fra målspråklandene for å kunne vise sin kompetanse. Det er viktig å understreke at de nye eksamensformene ikke skal se helt bort fra kompetansemålene om kultur, men at man skal forsøke å ta i bruk oppgaver som er ment å være uavhengige av kulturspesifikke kunnskaper. Jeg slutter meg til tanken om at elever som lærer et fremmedspråk, først bør kunne beskrive eget land og egen kultur før de kan få et bedre innblikk i andre kulturer og bedre forutsetninger for å tolke verden på flere måter.

Konklusjon

Digitale læringsstier kan være en relevant og engasjerende måte å forberede elevene på nye eksamensformer på. Eksempelene som er beskrevet her, er ment som et supplement for lærere og ikke som en erstatning

for den sosiale læringen som elevene opplever i undervisningen når de samarbeider med andre.

Samtidig ivaretar digitale læringsstier som de jeg har skissert ovenfor, hovedkjernen i faget ved at de tar for seg ulike aspekter ved kommunikasjon. Å lære fremmedspråk handler nemlig om å forstå og bli forstått. Elevene skal utvikle kunnskaper og ferdigheter for å kommunisere hensiktsmessig både muntlig og skriftlig, noe oppgavene i de digitale læringsstiene gir trening i. Alle de digitale oppgavene som er beskrevet i denne artikkelen, ivaretar dessuten anbefalingen om at *språket skal tas i bruk fra første stund både uten og med bruk av ulike medier og verktøy* (jf. kjerneelementer, kommunikasjon).

Referanser:

- Eksempeloppgaver i engelsk: <https://www.udir.no/eksamen-og-prover/eksamen/eksempeloppgaver/eksempeloppgave-engelsk/>
- Kjerneelementer: <https://www.udir.no/lk20/fsp01-02/om-faget/kjerneelementer>
- Tverrfaglige temaer: <https://www.udir.no/lk20/fsp01-02/om-faget/tverrfaglige-temaer>
- Grunnleggende ferdigheter: <https://www.udir.no/lk20/fsp01-02/om-faget/grunnleggende-ferdigheter>
- Kompetansemål og vurdering nivå 1: <https://www.udir.no/lk20/fsp01-02/kompetansemal-og-vurdering/kv160>
- Webinar FST-Norge, 20. mars 2021: *Ny eksamen i fremmedspråk – hva og hvordan skal vi teste?* Ane Christiansen.
- Thinglink: https://www.scandec.no/files/utdanning/classvr/scandec_thinglink_lage_interaktive_presentasjoner.pdf